

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Styrk jeres formative evalueringspraksis

Et dialogværktøj til lærerteams

Styrk jeres formative evalueringspraksis
Et dialogværktøj til lærerteams

2023

Design: Center for Kommunikation og Presse
Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Illustrationer: Marcus Melo
www.marcusmelo.design

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk/evaluering
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Styrk jeres formative evalueringspraksis

Dette dialogværktøj henvender sig til lærere og pædagoger i grundskolen, der ønsker at udvikle deres formative evalueringspraksis. Værktøjet guider jer igennem et forløb med fire faser, hvor I kan reflektere over jeres nuværende evalueringspraksis og sammen udvikle den. Dialogværktøjet kan både bruges i klasse- og årgangsteams eller i bestemte afdelinger (f.eks. indskoling, mellemtrin og udskoling), afhængigt af hvordan jeres skole er organiseret. Værktøjet er til inspiration og kan supplere andre redskaber, I allerede anvender.

Hensigten med dialogværktøjet er at bidrage til, at I **sammen** kan skabe en fælles retning for jeres formative evalueringspraksis. En praksis, som tager afsæt i jeres nuværende tilgang og lokale kontekst. En fælles tilgang er nemlig vigtig for at udvikle en stærk formativ evalueringspraksis.

God arbejdslyst!

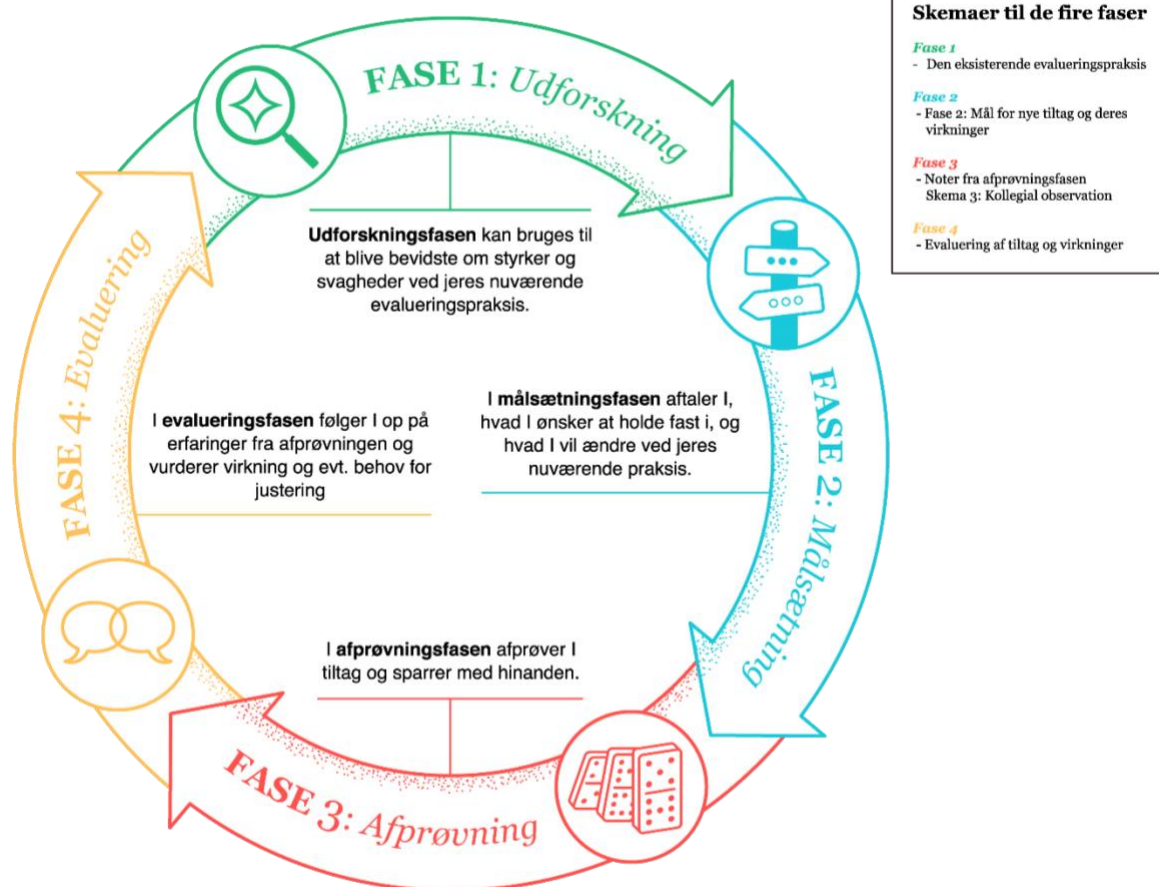
Hvad er formativ evaluering?

Som lærere og pædagoger evaluerer I formentlig hele tiden jeres elevers læring og udvikling og jeres undervisning, ligesom I formentlig ofte giver jeres elever feedback på, hvordan det går. Formativ evaluering er, når I giver eleverne viden om, hvor de skal hen i deres læring og udvikling, hvor de befinder sig nu, og hvordan de kommer videre derfra. Den formative evaluering har til hensigt at hjælpe elevernes læreproces.

Med andre ord handler formativ evaluering om at understøtte eleverne i deres udvikling hen imod det, I arbejder for.

Dialogværktøjets fire faser

Værktøjet består af fire faser. Hver fase indeholder en række arbejdsspørgsmål, der kan hjælpe jer med at komme i gang med en fælles refleksion om de væsentligste aspekter ved sammen at etablere og udvikle en formativ evalueringspraksis.

Eksempel

Årgangsteamet i en 6. klasse har fokus på formativ feedback. De aftaler at udfylde skemaet til fase 1, hvor de udforsker deres egen praksis forud på et teammøde (*udforskning*). På et møde i årgangsteamet drøfter de med udgangspunkt i skema til fase 2, hvad der kendetegner deres nuværende evalueringspraksis, og hvad de ønsker at udvikle og afprøve (*målsætning og valg af tiltag*).

Herefter afprøver de forskellige tiltag hen over 6-8 uger og noterer refleksioner undervejs i skemaet til fase 3 (*afprøvning*). Ca. halvvejs i afprøvningen mødes de og sparrer med hinanden og justerer nogle af tiltagene. Efter afprøvningen mødes teamet og følger op på, hvordan det er gået med de nye tiltag, og hvad fokus i en ny afprøvning skal være (*evaluering*).

De fire faser

Fase 1: Udforskning: Beskriv jeres evalueringspraksis

I første fase kan I sammen beskrive, hvad der kendetegner jeres nuværende evalueringspraksis. Hvad fungerer allerede godt, og hvor oplever I at blive udfordret?

Sådan kan I gøre

Individuel refleksion over nuværende praksis og fælles drøftelse

1. Tænk hver især over, hvad der kendetegner den måde, I går til evaluering og særligt formativ evaluering på i dag. Notér hver især i **skemaet til fase 1** (side 9)
2. Fortæl med udgangspunkt i jeres noter hinanden om, hvordan I oplever egen evalueringspraksis.
3. Tag udgangspunkt i det, I bliver særligt optaget af. Knyt gerne eksempler til jeres vurderinger.

Drøft, med udgangspunkt i refleksioner i skemaet, hvad der kendetegner jeres eksisterende evalueringspraksis.

1. Hvor har I en fælles praksis?
2. Hvor adskiller jeres praksis sig fra hinanden?
3. Er der områder, hvor I har særligt lyst til at lære af hinandens erfaringer?

Fase 2: Målsætning og valg af tiltag

I anden fase sætter I mål og udvælger, hvad I vil arbejde med i den kommende periode.

Sådan kan I gøre – Fælles drøftelse af mål og tiltag

1. Drøft, hvad ønsker I at fastholde ved jeres nuværende praksis? Og hvad ønsker I at udvikle? Beslut med afsæt i jeres viden om formativ evaluering og jeres fælles dialog, hvilke tiltag I ønsker at afprøve. Vælg et afgrænset, konkret udviklingsfokus.
2. Beskriv i fællesskab dette i **skemaet til fase 2** (side 11)

Fase 3: Afprøvning

I fællesskab kan I afprøve de nye tiltag og undervejs sparre med hinanden. Ved at tage udgangspunkt i konkrete eksempler kan I sammen reflektere over og blive bevidste om, hvorfor noget lykkes, mens andet endnu ikke lykkes.

Sådan kan I gøre Individuel afprøvning og fælles sparring

1. Afprøv de tiltag, I sammen har besluttet at arbejde med. Notér undervejs de erfaringer, I gør jer. Til dette kan I bruge **skemaet til fase 3** (side 12)
2. I kan hjælpe hinanden i afprøvningen ved at observere hinandens afprøvning af de nye tiltag. Hvis I vil arbejde med kollegial observation, kan I gøre det med udgangspunkt i skemaet om kollegial observation (side 14).

Observér hinandens praksis

Nogle gange kan det være svært selv at få øje på, hvad der fungerer godt, og hvad man med fordel kan skrue på i sin praksis. Ved at observere hinanden i situationer, hvor I gennemfører jeres nye tiltag, kan I blive klogere på både jeres egen og hinandens evalueringspraksis.

Fase 4: Evaluering

I denne fase evaluerer I, hvordan afprøvningen af jeres nye tiltag er gået. I skal sammen vurdere, hvordan de nye tiltag virker for jer, for jeres elever og i undervisningen generelt. I kan også aftale, hvad jeres næste skridt i udviklingen af jeres formative evalueringspraksis skal være.

Sådan kan I gøre

1. Del og drøft eksemplerne på jeres afprøvning af de nye tiltag med hinanden, f.eks. med udgangspunkt i jeres beskrivelser og noter i **skemaet til fase 3** (side 12)
2. I kan f.eks. tage udgangspunkt i spørgsmålene herunder og notere undervejs i **skemaet til fase 4** (side 13)
 - Hvornår lykkes vi ift. til opsatte mål for vores tiltag? Hvad giver eksemplerne anledning til at bevare/gøre mere af?
 - Hvornår lykkes vi ikke ift. til opsatte mål for vores tiltag? Hvad giver eksemplerne anledning til at ændre/justere/eksperimentere med?
 - Hvad har ifølge eleverne virket godt og mindre godt?
3. Med afsæt i eksemplerne, drøft nu jeres næste skridt:
 - Hvilke tiltag til formativ evaluering vil være relevante for jer at afprøve yderligere?
4. Notér i fællesskab jeres nye aftaler i et nyt skema og aftal, hvornår I vil evaluere jeres nye tiltag.

Elevernes perspektiver

Det er en god idé at involvere eleverne i evalueringen af de tiltag, I har afprøvet. Eleverne kan bidrage med perspektiver, I ikke selv har fået øje på, og med hvordan de selv har oplevet forløbet.

Her kan du finde inspiration til flere evalueringsspørgsmål:

- Virker de nye tiltag lige godt for alle elever, eller gavner de især visse elevgrupper?
- Hvad betyder de nye tiltag for elevernes motivation, deltagelse mv.?
- Hvad betyder de nye tiltag for elevernes læring og udvikling?
- Hvad betyder de nye tiltag for dig som lærer, for din undervisning og for samarbejdet imellem jer om elevernes læring og udvikling?

Skemaer til udvikling af evalueringspraksis

Fase 1: Den eksisterende evalueringspraksis

Fase 2: Nye tiltag og deres virkninger

Fase 3: Afprøvning

Fase 4: Evaluering

Skema til kollegial observation

Fase 1: Den eksisterende evalueringspraksis

Skemaet hjælper til at reflektere over, hvor I lykkes, og hvor I oplever vanskeligheder i jeres formative evalueringspraksis. Skriv kommentarer og eksempler fra jeres undervisning ind i skemaet.

<i>Jeg overvejer, hvornår jeg evaluerer henholdsvis summativt og formativt ved at:</i>	
Reflektere over, hvornår og hvorfor jeg giver eleverne summativ feedback i form af f.eks. karakterer.	
Reflektere over, hvornår og hvorfor jeg giver eleverne formativ feedback på, hvordan de med fordel kan arbejde videre.	
<i>Jeg gør det tydeligt for mine elever, hvad de arbejder henimod ved at:</i>	
Fortælle om, hvad formålet og målet er med undervisningen.	
Inddrage eleverne i selv at formulere, hvilke mål de arbejder hen imod.	
Skelne mellem mål for hele klassen og mål for den enkelte elev eller grupper af elever.	
Skelne mellem elevernes faglige mål (ift. viden, færdigheder eller kompetencer) og mål for øvrig udvikling, f.eks. samarbejde, selvstændighed og lignende.	

Skemaet fortsætter på næste side

<i>Jeg arbejder med at få indblik i, hvor eleverne er i deres læring og udvikling ved at:</i>	
Skabe situationer i undervisningen, hvor eleverne kan vise, hvor langt de er ift. det mål, de arbejder henimod.	
<i>Jeg giver eleverne feedback, hvor jeg tager udgangspunkt i følgende centrale spørgsmål:</i>	
Hvor eleverne skal hen i deres læring og udvikling, dvs. hvad de arbejder henimod?	
Hvor eleverne befinder sig i deres læring og udvikling nu?	
Hvordan eleverne kommer videre derfra?	
<i>Jeg arbejder med forskellige former for formativ feedback ved at:</i>	
Give eleverne skriftlig formativ feedback på f.eks. skriftlige opgaver	
Give eleverne mundtlig formativ feedback, f.eks. undervejs i undervisningen eller ved læringssamtaler og skole-hjem-samtaler.	
Understøtte eleverne i at give formativ feedback til hinanden med fokus på, hvordan de kan arbejde videre med en given opgave e.l.	
Hjælpe eleverne til selv at reflektere over, hvordan de kommer videre i deres arbejde.	

Fase 2, 3 og 4: Målsætning, nye tiltag, afprøvning og evaluering

Fase 2: Nye tiltag og deres virkninger

<p><i>Hvilke tiltag vil vi arbejde med?</i></p>	<p><i>Hvorfor har vi valgt netop disse tiltag?</i></p>
<p><i>Hvilken virkning forventer vi, at de valgte tiltag vil have for:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Elevernes læring og udvikling samt motivation, deltagelse m.v.</i>• <i>Os som lærere og pædagoger</i>• <i>Undervisningen generelt og udviklingen af undervisningen</i>• <i>Andet?</i>	<p><i>Hvilke tegn på virkning vil vi kigge efter hos:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Eleverne</i>• <i>Os som lærere og pædagoger</i>• <i>Undervisningen generelt og udviklingen af undervisningen</i>

Fase 3: Afprøvning

<i>Hvilke tiltag arbejder jeg med?</i>	<i>Hvornår oplever jeg at lykkes?</i>
<i>Hvornår oplever jeg at blive udfordret?</i>	<i>Hvilke tegn på virkning ser jeg hos:</i> <ul style="list-style-type: none">• <i>Eleverne</i>• <i>Os som lærere</i>• <i>Vores samarbejde</i>• <i>Undervisningen generelt og udviklingen af undervisningen</i>
<i>Hvor ser jeg endnu ikke de forventede tegn på virkning?</i>	

Fase 4: Evaluering

<p><i>Hvornår lykkes vi ift. vores mål for nye tiltag? Hvad giver eksemplerne anledning til at bevare/gøre mere af?</i></p>	<p><i>Hvornår lykkes vi ikke ift. vores mål for nye tiltag? Hvad giver eksemplerne anledning til at ændre/justere/eksperimentere med?</i></p>
<p><i>Hvad har ifølge eleverne virket godt og mindre godt?</i></p>	<p><i>Med afsæt i eksemplerne, drøft nu jeres næste skridt:</i></p> <ol style="list-style-type: none"><i>1. Hvilke tiltag til formativ evaluering vil være relevante for jer at afprøve yderligere?</i><i>2. Notér i fællesskab jeres nye aftaler i et nyt skema 2.</i><i>3. Aftal, hvornår I vil evaluere jeres nye tiltag</i>
<p><i>Her kan du finde inspiration til flere evalueringsspørgsmål:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• Virker de nye tiltag lige godt for alle elever, eller gavner de især visse elevgrupper?</i><i>• Hvad betyder de nye tiltag for elevernes motivation, deltagelse mv.?</i><i>• Hvad betyder de nye tiltag for elevernes læring og udvikling?</i><i>• Hvad betyder de nye tiltag for dig som lærer og for samarbejdet imellem jer om elevernes læring og udvikling?</i>	

Skema til kollegial observation

1. Beslut jer for et fokus	2. Indgå aftaler om tid og sted	3. Gennemfør observationen og tag noter undervejs
<p>Tag udgangspunkt i jeres fælles aftaler om nye tiltag og skemaet nedenfor, når I sammen beslutter, hvilke dele af evalueringspraksis, I vil fokusere på i observationen.</p>	<p>Aftal, hvem der skal observeres, og hvem der er observatør. Aftal, hvor, hvornår og hvor længe observationen skal foregå.</p>	<p>Medbring et print af skemaet, som observatøren kan notere i undervejs. Vær så beskrivende som muligt og undlad at vurdere.</p>
<p><i>Min kollega sætter tydelige mål: Hvor skal eleven hen?</i></p>	<p><i>Min kollega får indblik i elevernes læring: Hvor er eleven nu?</i></p>	<p><i>Min kollega giver feedback om næste skridt: Hvordan kommer eleven videre derfra?</i></p>
<p>Ret f.eks. opmærksomheden på hvorvidt og hvordan din kollega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. tydeliggør for eleverne, hvad formålet og målet er med undervisningen. 5. inddrager eleverne i at formulere, hvad formålet og målet er med undervisningen. 6. differentierer mellem mål for hele klassen og mål for den enkelte elev eller grupper af elever. 	<p>Ret f.eks. opmærksomheden på hvorvidt og hvordan din kollega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. fortæller eleverne, hvor de er i deres læring nu og her. 8. skaber situationer i undervisningen, som giver mulighed for at få indblik i elevernes læring og niveau i relation til formålet med undervisningen. <p>bruger sit indblik i elevernes niveau og læring til at justere og differentiere sin undervisning, så den afspejler elevernes næste skridt for læring.</p>	<p>Ret f.eks. opmærksomheden på hvorvidt og hvordan din kollega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. giver formativ feedback til eleverne, som viser eleverne, hvordan de kan arbejde videre. 10. understøtter og motiverer eleverne til at give handlingsanvisende feedback til hinanden. 11. understøtter og motiverer eleverne til selv at reflektere over, hvordan de kommer videre i deres læring. engagerer eleverne i at modtage og forstå den givne feedback.
<p>I forhold til alle fokuspunkter er det relevant både at rette opmærksomheden på din kollegas praksis og den virkning, din kollegas praksis lader til at have på eleverne.</p>		

Observationsskema

Notér i skemaet, imens du observerer

<i>Dato/tid:</i>	<i>Observatør:</i>
<i>Klasse/lærer:</i>	<i>Fælles aftale om at have særligt fokus på:</i>
<i>Beskrivelse af praksis ...</i>	
<i>Egne refleksioner ---</i>	

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET